

Štvrtok 1. júna 2017

P8_TA(2017)0235

Ochrana zraniteľných dospelých osôb

Uznesenie Európskeho parlamentu z 1. júna 2017 s odporúčaniami pre Komisiu o ochrane zraniteľných dospelých osôb (2015/2085(INL))

(2018/C 307/24)

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 225 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
  - so zreteľom na článok 67 ods. 4 a článok 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
  - so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, a najmä na jej článok 3, ktorým sa každej osobe zaručuje právo na telesnú a duševnú integritu, a článok 21 o nediskriminácii,
  - so zreteľom na svoje uznesenie z 18. decembra 2008 s odporúčaniami pre Komisiu o právnej ochrane dospelých osôb: cezhraničné dôsledky ⁽¹⁾,
  - so zreteľom na vyhodnotenie európskej pridanej hodnoty zo septembra 2016 pripravené výskumnou službou Európskeho parlamentu (PE 581.388),
  - so zreteľom na Haagsky dohovor z 13. januára 2000 o medzinárodnej ochrane dospelých (ďalej len „Haagsky dohovor“),
  - so zreteľom na Dohovor OSN z 13. decembra 2006 o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím“),
  - so zreteľom na odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R(99) 4 z 23. februára 1999 o zásadách týkajúcich sa právnej ochrany nespôsobilých dospelých osôb (ďalej len „odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. R(99) 4“),
  - so zreteľom na odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2009)11 z 9. decembra 2009 o zásadách týkajúcich sa trvalých poverení a plánovaných smerniciach vzťahujúcich sa na nespôsobilosť (ďalej len „odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2009)11“),
  - so zreteľom na články 46 a 52 rokovacieho poriadku,
  - so zreteľom na správu Výboru pre právne veci (A8-0152/2017),
- A. keďže je nevyhnutné, aby sa Únia približovala svojim občanom a zaoberala sa problémami, ktoré sa ich priamo týkajú, a popritom zaručovala dodržiavanie základných práv bez diskriminácie alebo vylúčenia;
- B. keďže ochrana zraniteľných dospelých osôb, ktoré využívajú slobodu pohybu v rámci Únie, je v zásade cezhraničnou problematikou, ktorá sa preto týka všetkých členských štátov; keďže táto problematika poukazuje na význam úlohy, ktorú musí Únia a jej Európsky parlament zohrávať s cieľom riešiť problémy a ťažkosti, s ktorými sa európski občania stretávajú pri vykonávaní svojich práv, najmä v cezhraničnom kontexte;
- C. keďže ochrana zraniteľných dospelých osôb je úzko spojená s dodržiavaním ľudských práv; keďže každá zraniteľná dospelá osoba sa takisto ako každý európsky občan musí považovať za držiteľa práv, schopného prijímať slobodné, nezávislé a informované rozhodnutia v rámci svojich možností, a nielen za pasívneho príjemcu starostlivosti a pozornosti;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 45 E, 23.2.2010, s. 71.

Štvrtok 1. júna 2017

- D. keďže zraniteľnosť dospelých a rôzne predpisy upravujúce ich právnu ochranu nesmú byť prekážkou uplatnenia práva osôb na voľný pohyb;
- E. keďže demografický vývoj a predlžovanie dĺžky života majú za následok zvyšovanie počtu starších osôb, ktoré z dôvodu chorôb súvisiacich s vekom nie sú schopné chrániť svoje vlastné záujmy; keďže existujú aj ďalšie okolnosti, ktoré sú nezávislé od veku, ako sú duševné a telesné postihnutia, a ktoré tiež môžu byť vrodené a ktoré môžu ovplyvniť schopnosť dospelaj osoby chrániť svoje záujmy;
- F. keďže vznikli problémy v dôsledku rastúceho pohybu vystáňovaných osôb a osôb na dôchodku medzi členskými štátmi, pričom medzi nimi sú aj zraniteľné osoby alebo osoby, ktoré by sa zraniteľnými mohli stať;
- G. keďže medzi právnymi predpismi členských štátov existujú rozdiely z hľadiska súdnej právomoci, rozhodného práva, uznávania a vykonávania opatrení v oblasti ochrany dospelých osôb; keďže rozdielnosť v oblasti rozhodného práva a rozmanitosť príslušných jurisdikcií môžu narúšať právo voľného pohybu zraniteľných osôb a právo na pobyt v členskom štáte, ktorý si vybrali, ako aj právo na náležitú ochranu ich majetku, pokiaľ sa nachádza vo viacerých členských štátoch;
- H. keďže naďalej pretrvávajú aj rozdiely v právnych predpisoch členských štátov, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti ochrany, a to aj napriek pokroku dosiahnutému v tejto oblasti po odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy č. R(99) 4;
- I. keďže v článku 1 ods. 2 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 ⁽¹⁾ sa vylučuje osobný stav a právna spôsobilosť fyzických osôb z rozsahu pôsobnosti uvedeného nariadenia;
- J. keďže Haagsky dohovor predstavuje súbor pravidiel medzinárodného práva súkromného, ktoré je osobitne prispôbené na riešenie cezhraničných problémov týkajúcich sa zraniteľných dospelých osôb; keďže navzdory času, ktorý ubehol od prijatia uvedeného dohovoru, ho ratifikovalo len veľmi málo členských štátov; keďže toto oneskorenie v ratifikácii dohovoru narúša ochranu zraniteľných dospelých osôb, ktoré sa nachádzajú v cezhraničnej situácii v Únii; keďže je teda nevyhnutné v záujme účinnosti konať na úrovni Únie s cieľom zabezpečiť ochranu zraniteľných dospelých osôb nachádzajúcich sa v cezhraničnej situácii;
- K. keďže zraniteľná dospelá osoba je osoba, ktorá dosiahla vek 18 rokov a ktorá z dôvodu zhoršených alebo nedostatočných osobných schopností nie je schopná chrániť záujmy týkajúce sa vlastnej osoby a majetku, či už dočasne alebo trvalo;
- L. keďže by sa mali zohľadniť ustanovenia Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím; keďže Únia a členské štáty sú stranami uvedeného dohovoru;
- M. keďže podľa vymedzení svojich politík musí Únia zaručiť dodržiavanie zásad subsidiarity a proporcionality;
- N. keďže opatrenia Únie v oblasti ochrany zraniteľných dospelých osôb sa musia v prvom rade zamerať na zaručenie šírenia, uznávania a vykonávania ochranných opatrení prijatých orgánmi členských štátov v prospech zraniteľnej dospelaj osoby zo strany orgánov iného členského štátu, najmä na šírenie a uznávanie splnomocnení v prípade nespôsobilosti, ako aj na posilňovanie spolupráce medzi členskými štátmi v uvedenej oblasti;
- O. keďže pod pojmom „ochranné opatrenia“ by sa mali chápať najmä opatrenia podľa článku 3 Haagskeho dohovoru;

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1).

Štvrtok 1. júna 2017

- P. keďže pod pojmom „splnomocnenie v prípade nespôsobilosti“ by sa mali chápať právomoci zastupovania udelené spôsobilou dospelou osobou, a to buď dohodou, alebo jednostranným aktom, ktoré nadobúdajú účinnosť, keď uvedená dospelá osoba už nie je schopná chrániť svoje záujmy;
- Q. keďže by sa mali občanom jednoduchšie sprístupňovať jasné a presné informácie o vnútroštátnych právnych predpisoch týkajúcich sa nespôsobilosti a ochrany zraniteľných dospelých osôb, aby mohli sami prijímať informované rozhodnutia;
- R. keďže by sa včasným prístupom rôznych správnych a súdnych orgánov k informáciám o právnej situácii dospelých osôb, ktoré sú predmetom ochranného opatrenia alebo splnomocnenia v prípade nespôsobilosti, mohla zlepšiť a posilniť ochrana takýchto osôb;
- S. keďže zavedenie súborov alebo registrov v každom členskom štáte, do ktorých by sa zaznamenávali správne a súdne rozhodnutia týkajúce sa ochranných opatrení v prospech zraniteľnej dospeléj osoby, ako aj splnomocnenia v prípade nespôsobilosti, pokiaľ sú takéto splnomocnenia upravené vo vnútroštátnych právnych predpisoch, by mohlo uľahčiť včasný prístup všetkých príslušných správnych a súdnych orgánov k informáciám o právnej situácii dospelých osôb nachádzajúcich sa v zraniteľnej situácii, ako aj lepšie zabezpečiť právnu istotu; keďže by sa mala náležite zabezpečiť dôvernitosť takýchto súborov alebo registrov v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi týkajúcimi sa ochrany súkromia a osobných údajov;
- T. keďže ochranné opatrenia prijaté orgánmi členského štátu by sa mali plnoprávne uznať v ostatných členských štátoch; keďže bez ohľadu na uvedené skutočnosti by sa mohlo ukázať ako nevyhnutné uviesť dôvody odmietnutia uznania a vykonania ochranného opatrenia; keďže tieto náležité vymedzené dôvody, ktoré by mohli vzniknúť príslušným vnútroštátnym orgánom na podporu odmietnutia uznania a vykonania ochranného opatrenia prijatého orgánmi iného členského štátu, by mali byť obmedzené na ochranu verejného poriadku dožadovaného štátu;
- U. keďže by sa mohli zaviesť účinné mechanizmy zaručujúce uznávanie, registrovanie a využívanie splnomocnení v prípade nespôsobilosti v celej Únii; keďže na úrovni Únie by sa mal vytvoriť jednotný formulár splnomocnenia v prípade nespôsobilosti, aby sa zabezpečila účinnosť splnomocnení v prípade nespôsobilosti vo všetkých členských štátoch;
- V. keďže by sa mali zaviesť jednotné formuláre Únie, ktoré by podporovali informovanie o rozhodnutiach týkajúcich sa ochrany zraniteľných dospelých osôb, ako aj šírenie, uznávanie a vykonávanie týchto rozhodnutí; keďže v záujme právnej istoty je potrebné, aby každá osoba, ktorej je udelená ochrana osoby alebo majetku zraniteľnej dospeléj osoby, mohla na požiadanie získať v primeranej lehote osvedčenie, v ktorom by sa uviedlo jej postavenie, štatút a právomoci, ktoré sú jej pridelené;
- W. keďže rozhodnutie vydané v členskom štáte, ktoré je v uvedenom členskom štáte vykonateľné, by malo byť vykonateľné v ostatných členských štátoch bez potreby vyhlásenia vykonateľnosti tohto rozhodnutia;
- X. keďže by bolo vhodné zaviesť mechanizmy spolupráce medzi členskými štátmi s cieľom podporovať a uľahčovať komunikáciu medzi príslušnými orgánmi, ako aj prenos a výmenu informácií o zraniteľných dospelých osobách; keďže určenie ústredného orgánu každým členským štátom, ako sa ustanovuje v Haagskom dohovore, by mohlo príslušným spôsobom prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa;
- Y. keďže niektoré ochranné opatrenia plánované orgánmi členského štátu, pokiaľ ide o zraniteľnú dospelú osobu, najmä umiestnenie dospeléj osoby do zariadenia nachádzajúceho sa v inom členskom štáte, by mohli pre iný členský štát predstavovať logistické a finančné ťažkosti; keďže v takýchto prípadoch by bolo vhodné zaviesť mechanizmy spolupráce medzi orgánmi dotknutých členských štátov s cieľom dohodnúť sa na prípadnom rozdelení nákladov spojených s daným ochranným opatrením;

Štvrtok 1. júna 2017

- Z. keďže existencia ústredných orgánov by nemala brániť správnym a súdnym orgánom členských štátov v priamej komunikácii, pokiaľ by sa ukázalo, že je takáto komunikácia účinnejšia;
- AA. keďže čas, ktorý uplynul od prijatia uznesenia Európskeho parlamentu z 18. decembra 2008, by mal umožniť Komisii získať dostatočné informácie o uplatňovaní Haagskeho dohovoru v členských štátoch, ktoré tento dohovor ratifikovali, a vypracovať správu, ktorú Európsky parlament v uvedenom uznesení požadoval;
1. blahoželá členským štátom, ktoré podpísali a ratifikovali Haagsky dohovor, a nabáda členské štáty, ktoré tento dohovor ešte nepodpísali alebo neratifikovali, aby tak čo najskôr urobili; žiada Komisiu, aby využila všetok svoj politický vplyv v Rade a v členských štátoch s cieľom zvýšiť do konca roku 2017 počet členských štátov, ktoré ratifikovali tento dohovor;
  2. upozorňuje, že návrh nariadenia, ktorý je predmetom odporúčaní uvedených v prílohe, nemá byť náhradou Haagskeho dohovoru, ale jeho oporou a povzbudením pre členské štáty, aby tento dohovor ratifikovali a uplatňovali;
  3. konštatuje, že ochrana zraniteľných dospelých osôb, najmä osôb so zdravotným postihnutím, si vyžaduje komplexný súbor špecifických a cielených opatrení;
  4. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dostatočnú prispôsobivosť plánovaných ochranných opatrení vo svojich vnútorných právnych predpisoch situácii každej zraniteľnej dospeléj osoby, a to tak, aby príslušné vnútroštátne orgány mohli prijať primerané a vhodné opatrenia na ochranu jednotlivcov, čím by sa predišlo tomu, aby boli občania Únie zbavení zákonného práva, hoci by boli stále schopní jeho vykonávania; upozorňuje, že nesvojprávnosť väčšiny osôb so zdravotným postihnutím vyplýva z ich postihnutia, a nie z ich veku;
  5. pripomína Komisii a členským štátom, že nie všetky zraniteľné dospelé osoby sú nevyhnutne zraniteľné z dôvodu pokročilého veku, a opätovne žiada Komisiu a členské štáty, aby sa prijali opatrenia s cieľom posilniť právnu ochranu a práva nielen starších zraniteľných dospelých osôb, ale aj dospelých osôb, ktoré sú alebo sa stali zraniteľnými a nie sú schopné chrániť svoje vlastné záujmy z dôvodu vážneho duševného a/alebo telesného postihnutia; domnieva sa, že v tomto smere by bolo nanajvýš užitočné ustanoviť postupy na výmenu a porovnávanie osvedčených postupov medzi členskými štátmi s ohľadom na ich rôzne režimy ochrany;
  6. vyzýva členské štáty, aby podporovali sebaurčenie dospelých osôb, a to zavedením vnútroštátnych právnych predpisov o splnomocneniach v prípade nespôsobilosti, pričom by sa mali inšpirovať zásadami uvedenými v odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2009)11;
  7. vyzýva členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť potrebám najviac znevýhodnených zraniteľných dospelých osôb a aby zaviedli opatrenia, ktorými by sa zabezpečilo, aby tieto osoby neboli vystavené diskriminácii v súvislosti s týmto stavom; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, ktoré vo svojich právnych predpisoch uznávajú splnomocnenie v prípade nespôsobilosti alebo ho plánujú zaviesť, aby do svojich právnych systémov nezavádzali poplatky alebo predpisy, ktoré by mohli neprimerane brániť dospelým osobám v znevýhodnenej situácii využívať splnomocnenie v prípade nespôsobilosti, a to bez ohľadu na ich finančnú situáciu;
  8. žiada Komisiu, aby rozbehla, udržiavala a financovala projekty zamerané na informovanie občanov Únie o právnych predpisoch členských štátov týkajúcich sa zraniteľných dospelých osôb a súvisiacich ochranných opatrení; vyzýva členské štáty, aby prijali príslušné opatrenia a kroky s cieľom zabezpečiť všetkým osobám na ich území dostatočné a ľahko dostupné informácie o ich vnútroštátnych právnych predpisoch, ako aj o dostupných službách v oblasti ochrany zraniteľných dospelých osôb;
  9. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia nereagovala na žiadosť Európskeho parlamentu a nepredložila Európskemu parlamentu a Rade včas správu, v ktorej by uviedla zistené problémy a najlepšie postupy pri uplatňovaní Haagskeho dohovoru a ktorá by obsahovala aj návrhy opatrení Únie, ktorými by sa doplnil alebo spresnil spôsob uplatňovania tohto dohovoru; domnieva sa, že uvedená správa by sa mohlo venovať problémom, s ktorými sa Komisia v praxi stretla, s cieľom zozbierať informácie o uplatňovaní Haagskeho dohovoru;

Štvrtok 1. júna 2017

10. žiada Komisiu, aby Európskemu parlamentu a Rade na základe článku 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predložila do 31. marca 2018 návrh nariadenia s cieľom posilniť spoluprácu medzi členskými štátmi, ako aj zlepšiť plnoprávne uznávanie a vykonávanie rozhodnutí týkajúcich sa ochrany zraniteľných dospelých osôb a splnomocnení v prípade nespôsobilosti na základe odporúčaní, ktoré sú uvedené v prílohe;
  11. potvrdzuje, že v odporúčaní sa rešpektujú základné práva a zásada subsidiarity; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v rámci najlepších vnútroštátnych postupov je dôležité zohľadniť skúsenosti miestnych samospráv a orgánov;
  12. domnieva sa, že vyžiadaný návrh nemá žiadne finančné dôsledky;
  13. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie a sprievodné odporúčania Komisii, Rade a vládam a parlamentom členských štátov.
-

Štvrtok 1. júna 2017

PRÍLOHA K UZNESENIU

ODPORÚČANIA K OBSAHU VYŽIADANÉHO NÁVRHU

A. ZÁSADY A CIELE NÁVRHU

1. podporovať informovanie o správnych a súdnych rozhodnutiach týkajúcich sa zraniteľných dospelých osôb, ktoré sú predmetom ochranných opatrení, ktoré boli vymedzené v Haagskom dohovore z 13. januára 2000 o medzinárodnej ochrane dospelých, ako aj uľahčovať šírenie, uznávanie a vykonávanie takýchto rozhodnutí;
2. zaviesť vnútroštátne súbory alebo registre, v ktorých by sa uvádzali na jednej strane správne a súdne rozhodnutia týkajúce sa ochranných opatrení pre zraniteľné dospelé osoby a na druhej strane splnomocnenia v prípade nespôsobilosti, ak existujú, s cieľom zaručiť právnu istotu a uľahčiť šírenie a rýchly prístup k informáciám o právnej situácii osôb, na ktoré sa vzťahuje ochranné opatrenie, zo strany príslušných správnych a súdnych orgánov;
3. zaviesť osobitné a príslušné opatrenia na podporu spolupráce medzi členskými štátmi, a to využitím nástrojov sprístupnených Haagskym dohovorom, najmä zavedenie ústredných orgánov, ktoré by boli poverené uľahčovaním komunikácie medzi príslušnými orgánmi členských štátov a koordináciou prenosu a výmeny informácií o správnych a súdnych rozhodnutiach týkajúcich sa dospelých, ktoré sú predmetom ochranného opatrenia;
4. zabezpečiť, aby sa výmena informácií o postavení ochrany zraniteľných dospelých osôb, ako aj prístup k súborom a registrom ochranných opatrení a splnomocnení v prípade nespôsobilosti medzi členskými štátmi vykonávali tak, aby sa starostlivo zabezpečilo dodržiavanie zásady dôvernosti a pravidiel týkajúcich sa ochrany osobných údajov príslušných dospelých osôb;
5. zaviesť jednotné formuláre Únie určené na presadzovanie informácií o správnych a súdnych rozhodnutiach týkajúcich sa zraniteľných dospelých osôb, ako aj šírenie, uznávanie a vykonávanie rozhodnutí, ktoré sa ich týkajú. Komisia by sa mohla inšpirovať vzormi formulárov, ktoré odporúčal osobitný výbor diplomatického charakteru Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného v aktoch zo zasadnutia zo septembra – októbra 1999 o ochrane dospelých osôb;
6. uznať každej osobe, ktorá zabezpečuje ochranu osoby alebo majetku zraniteľnej dospeléj osoby, právo získať v primeranej lehote od príslušných orgánov osvedčenie, v ktorom sa uvedie jej postavenie a právomoci, ktoré sú jej pridelené, a ktoré by bolo platné vo všetkých členských štátoch;
7. podporovať plnoprávne uznávanie ochranných opatrení, ktoré boli prijaté orgánmi konkrétneho členského štátu, v členských štátoch bez toho, aby tým bolo dotknuté výnimočné zavádzanie právnych záruk na ochranu verejného poriadku v členských štátoch, ktoré požiadali o uznanie takýchto ochranných opatrení, v súlade s článkami 3 a 21 Charty základných práv Európskej únie, ktoré uvedeným členským štátom môžu pomôcť odôvodniť neuznanie a nevykonanie takýchto ochranných opatrení;
8. podporovať vykonávanie ochranných opatrení, ktoré boli prijaté orgánmi konkrétneho členského štátu, v členských štátoch bez potreby vyhlásenia vykonateľnosti takýchto opatrení;
9. podporovať konzultácie a spoluprácu medzi členskými štátmi v prípadoch, v ktorých by vykonávanie rozhodnutia plánovaného orgánmi členského štátu mohlo spôsobovať logistické a finančné ťažkosti pre iný členský štát, aby sa dotknuté členské štáty mohli dohodnúť na rozdelení nákladov spojených s ochranným opatrením. Konzultácia a spolupráca by sa mali vždy vykonávať v záujme dotknutej zraniteľnej dospeléj osoby a pri plnom dodržiavaní jej základných práv. Dotknuté orgány by mohli príslušnému správne alebo súdne orgánu predložiť alternatívne opatrenia, pričom konečné rozhodnutie zostáva aj naďalej v právomoci dotknutého orgánu;
10. zaviesť jednotné formuláre splnomocnenia v prípade nespôsobilosti s cieľom podporiť využívanie takýchto splnomocnení zainteresovanými osobami, ktorých informovaný súhlas by mali preveriť príslušné orgány, a zabezpečiť, aby sa takéto splnomocnenia mohli šíriť, uznávať a vykonávať.

Štvrtok 1. júna 2017

B. NAVRHOVANÉ ČINNOSTI

1. žiada Komisiu, aby Európskemu parlamentu a Rade na základe článku 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predložila do 31. marca 2018 návrh nariadenia s cieľom posilniť spoluprácu medzi členskými štátmi a automatické uznávanie a vykonávanie rozhodnutí o ochrane zraniteľných dospelých osôb a splnomocnení v prípade nespôsobilosti.
-